

Impressies studievoormiddag CANO Durft! – 27 november 2015 VAC Leuven

Door Luc Galoppin.

Het thema van de dag was "CANO durft" en hiermee wilden ze de nadruk leggen op de situaties waar het belangrijk is om buiten de comfort-zone van een zorg-situatie te gaan. Meer bepaald: situaties waar je toch de context gaat betrekken en toch de controle op de jongere gaat loslaten omdat je weet dat isolatie niet de oplossing biedt. Zorgverleners worden dan vaak geconfronteerd met bijkomende moeilijkheden, schuldgevoelens, etc.

Er was een 1/3 volk aanwezig van alle deelnemende organisaties (begeleidingscentrum Bethanie vzw, Sporen vzw, Binnenstad, vzw Oranjehuis, Begeleidingstehuis Pieter Simenon, vzw Stappen, De Wissel, vzw Cirkant, vzw aPart, Jeugdzorg emmaüs, psychiatrisch centrum gent - sledinge vzw jongerencluster yidam, ...) en 2/3 extern.

Het geheel werd opgeluisterd door twee meisjes van De Wissel die samen met een begeleidende pianist Koen hun zangtalenten ontwikkelen. Erg mooi.

Intro van Luc Deneffe

- Tijdens de inleiding legde Luc de nadruk op de oplossingscapaciteit van de context om eigen oplossingen te ontwikkelen. Er is potentieel in de context dat onbenut blijft. Maar als je deze krachten de kans geeft neem je onvermijdelijk risico's. En deze risico's brengen kosten met zich mee: als er iets fout loopt wordt het zichtbaar en er zijn een aantal recente voorbeelden van in de pers verschenen. Het juridisch systeem gaat op zijn achterpoten staan, de minister wordt gepusht om een aantal maatregelen te nemen, etc... en dat zijn juist dingen die de reflex van risico-aversie alleen nog maar versterken.
- De uitnodiging voor deze studie-voormiddag was om op een andere manier naar dat risico te kijken. Want alleen als je er een ander label aan geeft, kan je loskomen uit de compulsie om altijd maar op veilig te spelen. Daarom werd her programma geopend door een ondernemer die zijn versie van 'risico' en 'kwetsbaarheid' kwam vertellen.
- Het inzicht dat een her-opname moet gezien worden als een stap in het proces en niet als een mislukking is eveneens een verandering van 'label' dat meer mogelijkheden biedt. ("When you change the way you look at things, the things you look at change")
- "Schaduwkosten" verbonden aan het niet-nemen-van-risico's:
  - Ik vermoed dat Luc zijn achtergrond als econoom hier meespeelt want in onze opleiding spreekt men vaak over de "opportuiniteitskost" of "schaduwkost" van het niet-uitvoeren van een investering. Bijvoorbeeld: niet investeren in milieuvriendelijkheid bespaart veel op korte termijn, maar geeft je een schaduwkost van mogelijke boete + omzetverlies door imagoschade + omzetverlies door niet kunnen uitspelen van het milieuvriendelijkheid voor een positief imago, etc... You get the picture... Het probleem met schaduwkosten is dat ze veel moeilijker meetbaar zijn, in de eerste plaats omdat het scenario in kwestie niet wordt gekozen. En iedereen weet dat in onze huidige maatschappij de leuze "meten is weten" wordt gezien als "als je het niet kunt meten, bestaat het niet". Nog zo'n label dat we dringend moeten aanpakken.
  - De schaduwkosten van het niet benutten van de oplossingscapaciteiten van de context kan je krachtig samenvatten in de woorden: 'ont-krachten', 'ont-kansen'.
    - Goedbedoelde controle van de begeleider en het 'niet-loslaten' leidt vaak tot een afhankelijkheidsrelatie;
    - Het over-nuanceren van situaties, waardoor je foute signalen geeft (recent voorbeeld: de armlengte afstand waarmee je impliciet victim-blaming doet)

- De kost van het niet-aanboren van krachten
- Het feit dat we in een verantwoordingsmaatschappij leven waarin je schuldig bent als je niet op voorhand de deugdelijkheid van een initiatief kunt staven.
- De cartoon die bij in het infomapje stak was deze: <http://wilderdom.com/images/RiskNotTakingRisksCartoon.jpg> en die is wel erg sprekend, want hier werd specifiek ingezoomd op: wat is de schaduwkost als je dat risico niet neemt?

Bart Van Loon: ondernemer en duizendpoot met een zeker ADHD gehalte

- Ik denk dat de gezonde dosis ADHD (of is het eerder ' een goed gecultiveerde en gekanaliseerde dosis ADHD?') een gemeenschappelijke trek is van veel ondernemers. De bedoeling van hem in het programma te zetten was voornamelijk om te tonen dat je 'risico' ook anders kunt labelen.
- Bart sprak uit de losse pols over zijn ervaringen als ondernemer; de risico's die hij nam, de naïviteit die daar heel vaak aan voorafging. En meteen kan je de bedenking maken: indien hij steeds op voorhand had alle risico's onderzocht en gecalculeerd, zou hij het dan nog wel gedaan hebben? Ik denk dat het antwoord negatief zou zijn. Hier speelde veel meer intuïtie en vooral een aanvoelen van 'is hiervoor genoeg goesting, energie en potentieel aanwezig?
- Heel treffend waren de voorbeelden van die keren dat zijn bedrijf de dieperik werd ingedreven door verschillende grote klanten die tegelijk in het failliet gingen (Hoeveel pech kun je hebben?! En vooral: kun je dat op voorhand incalculeren? Nee!)
- Wat erg treffend is, is de manier waarop ze gekozen hebben om die situatie te labelen. Op het ogenblik dat hun boekhouder zei: 'dit is het dan, het moment is gekomen om de boeken dicht te doen', hebben ze besloten dat het moment rijp was voor een nieuwe boekhouder.
- Hij vatte zijn speech samen met de woorden: 'Begint voor ge u bezint'.

Oranjestad

- Vervolgens vertelde Lieza van het Oranjestad het verhaal van Cloe. Dit kan je samenvatten als een verhaal van vallen en opstaan;
- Cloe werd omschreven als een meisje dat steeds weer de verantwoordelijkheid van zich afduwde en elke aangeboden kans wegduwde en suicidale neigingen had;
- Het werd voor de begeleiding een uitzichtloze situatie waarin ze zichzelf begonnen te verliezen;
- Het was uiteindelijk door het invoeren van de hulp van de context - en vooral het niet meegaan met de weerstand tov de context - dat het meisje stilaan opnieuw begon verantwoordelijkheid te nemen over haar situatie. Iets wat je het best kunt samenvatten als 'her-stellen'. Dat gebeurde dus met de context op het ogenblik dat de begeleiding ten einde raad was.

Cirkant

- Lies van Cirkant bracht het verhaal van Hannah, een erg mooi meisje, iets minder begaafd, dat steeds weer in de kringen van de loverboys verstrengeld geraakte. Ik kende de term 'loverboy' niet en heb geleerd dat dit jonge gasten zijn die zorgen dat zulke meisjes verliefd worden op hen om hen vervolgens te gaan prostitueren / misbruiken. Wat het erg moeilijk maakt in die situaties is dat de loverboys continu de verliefdheid en kwetsbaarheid bespelen om hun doel te bereiken.

- Het dilemma van de begeleiders: moeten we dit meisje afschermen van de context? Dit bleek geen lange termijn oplossing te zijn, want zelf het fysiek verhuizen van het meisje naar de andere kant van het land, of het tijdelijk aan banden leggen van haar telefoon / sociale media verkeer biedt geen oplossing. Je bent op dat ogenblik alleen maar de controle en afhankelijkheid aan het verhogen.
- In dit geval bood er zich een context aan die ze niet hadden verwacht en die potentieel zou kunnen exploderen: het meisje ging inwonen bij de familie van haar nieuwe vriend; een jongen waarvan initieel gedacht werd dat het ook een loverboy zou kunnen zijn. De huiselijkheid en warmte die door het gezin werd aangeboden zou opnieuw kunnen misbruikt worden. Toch werd het risico genomen - al wordt de situatie op de voet gevolgd.

Stefaan Pleysier: docent Jeugdcriminologie

- Stefaan onderzoekt problematisch en geproblematiseerd gedrag bij jongeren en voegde vanuit zijn standpunt enkele bedenkingen toe omtrent de keerzijde van vroegtijdige interventie bij jongeren en kinderen.
- Is voorkomen beter dan genezen? Aan de hand van de film 'Minority Report' waarin het beeld wordt geschetst van een maatschappij (science fiction) waar de criminaliteit op nul wordt gezet door misdaden op te sporen voor ze zich voordoen. Mensen worden al gepakt voor ze een misdaad begaan omdat de technologie toelaat om de parameters in de hersenen op te sporen die tot misdaad leiden.
- Dit wil zeggen dat je een aantal 'valse negatieven' mee gaat veroordelen.
- De link naar de huidige realiteit is deze: predictieve validiteit van een gedrag wordt verward met causaliteit. Met name, de gedachte "het zal slecht aflopen omdat de voortekenen van een slechte toekomst zich nu al voordoen" en vervolgens handelen we als begeleider naar deze gedachte. Het gevolg is dat je je als begeleider volgens deze tunnel-visie zult gedragen en in het eigen begeleiding alle andere mogelijkheden - ook het potentieel van de context - niet zult benutten.
- Stefaan gebruikte hiervoor het woord 'pre-pressie', een samentrekking van 'preventie' en 'repressie'. Dit brengt ons bij de introspectie van de begeleider en benadrukt het belang van de vraag: wie ben ik en hoe doe ik me voor tijdens de begeleiding? Want als begeleider heb je een de sleutel in handen voor het ontgrendelen of vergrendelen van dat potentieel.

Kris Stas

- Dit was het geknipte moment voor Kris Tas om hierop aan te sluiten. De titel van haar toespraak geef ik even mee: 'Sociaal werk is aanspreekbaar op gemaakte, soms risicovolle keuzes en ijvert voor sociale rechtvaardigheid'.
- Ze benadrukte dat je als hulpverlener de neiging hebt om in kramp te gaan als je uit het oog verliest dat hulpverlening een inspanningsverbintenis is, en geen resultaatsverbintenis.
- Wanneer je jezelf wijsmaakt dat je een resultaatsverbintenis aangegaan bent, dat ga je je daar automatisch naar gedragen en gaat het risicodenken de mogelijkheden om de krachten van de context te benutten sterk beperken. Je bent dan meer bezig met een aansprakelijkheidsvraagstuk in plaats van een oplossingsgericht en context-verbindend vraagstuk.
- Wil dit zeggen dat je roekeloos aan de slag moet gaan? Verre van. Hulpverlening is volgens Kris een werk van 'onderhandelen en aftasten' en leren uit ervaring, want dat is de manier waarop je wijsheid opbouwt.
- Tenslotte onthoud ik nog het acroniem 'ZUS' uit haar toespraak:
  - Z = Zorgvuldig nadenken over risico's
  - U = Uitlegbaar naar de samenleving

o S = Standvastig in de uitvoering

Tenslotte was ikzelf aan de beurt. Ik heb een beetje een samenvatting gegeven van mijn eigen verhaal en hoe ik alles wat ik zojuist had geleerd kan linken aan Sociale Architectuur.